

Siófoki századok

-kötetterv-

Siófoki századok címmel tervezem kiadni 2024 őszén a 2022-ben megjelent Siófok – XX. századi történetek című kötet (Magánkiadás - ISBN 978-615-01-6155-6) „folytatását”. A tavalyelőtt megjelent kötet több, mint három évtizedes hiátust töltött be a Siófokról szóló történetírásban, az utolsó jelentős tematikát átölelő kötet ekkor jelent meg a városról (még a rendszerváltást megelőzően). A megjelent könyv nem volt monografikus igényű, tematikájában a címéhez méltóan a XX. századra korlátozódott, de annak sem került bemutatásra minden momentuma. Ennek egyik oka a terjedelmi korlát volt – 700 oldalas lett a könyv, ez a méret talán még nem haladta meg a kézbevehetőség mértékét. Az első ilyen jellegű kötet szerzőinek témái is behatárolták a horizontot, valamint nem volt garantálható egy több kötetes kiadvány sikeressége sem. Mivel tervem és koncepcióm újszerű, nevem pedig szinte teljesen ismeretlen volt még ekkor, túl sok támogatásra nem számíhattam. Azonban eltökélt voltam, hittem, hogy a könyvre szükség van és bíztam abban, hogy ez csak a kezdet lesz, egyben kulcs a folytatáshoz, hiszen annyi érdekes téma rejlik még a település történetében. Említettem, hogy a kötet nem monografikus céllal íródott, ennek egyik oka, hogy jelen állapotában a Siófokkal foglalkozó kutatók száma és lehetőségei még nem teszik lehetővé, hogy mindenre kiterjedő alap kutatásokat végezzenek/végezzünk el, hogy utána bátran mondhassuk minden fontos dolgot feldolgoztunk. A megjelent kötettel egyik célom az volt, hogy felrázzam az érdeklődést Siófok története iránt, bízva abban, hogy megmozdul valami és még többeket inspirálhatok kutatómunkára és arra, hogy Siófokkal, valamint a térséggel foglalkozzon. A másik ok, ami miatt egy szívfoltokat felrajzoló tanulmánykötet mellett döntöttem az volt, hogy szerettem volna egy olvasmányos, szerethető, élményt adó, a mai kor könyves elvárásainak megfelelő friss kötetet kiadni, hisz mi más lehet a célja egy könyvnek, mint hogy minél többen olvassák. A kiadott kötetben tíz szerző tizenöt tanulmánya jelent meg, korabeli újságcikkek, rengeteg ritkán vagy még soha nem látott fotóval, QR kódok mögé rejtett videókkal megtűzdelve, a tudományos munkák kritériumainak megfelelő mégis olvasóbarát fogalmazásban megírt tanulmányokkal, melyek nem csak tisztán történelmi, de kultúrtörténeti, geográfiai, hajózási, oktatási témákat is feldolgoztak.

Hosszasan elidőztem a tervezett kötet előzményeként felfogható könyvnél, ennek oka az, hogy az új kötet kiadásában is hasonló koncepciót szeretnék követni, hasonló célok mentén. A kötet szerkesztési elve egy ponton változik jelentősen – ezúttal eltörlődik az időhatár, így már a történelmi idők teljes szélében fognak szerepelni írások a település és a szűkebben vett régió történetéről. Ezúttal a földrajzi határokat is igyekszem picivel tágabban értelmezni és több figyelmet szentelni a ma már városrészként létező településrészeknek is. Felkerestem a korábbi kötet szerzőit és mellettük számos új szerző is képbe került. Igyekszem megtartani az egészséges arányokat a továbbiakban is. Színvonalas munkát végző helyi kutatókat vontam be a munkába, miközben Siófokhoz valamilyen módon kötődő országosan ismert kutatókat is szerepelni fognak a kötetben. Ezúttal kevesebb korabeli újságcikk várható (ennek oka egy másik szintén Siófokhoz kötődő kötettervem, melynek címe *Siófoki emlékek* lesz és a tervek szerint jelen kiadvánnyal egyidőben jelenne meg), de továbbra is szeretném komoly képállománnyal emelni a kötet fényét, ahol törekvés, hogy ritkán látott, kuriózum jellegű képek legyenek többségében, valamint ismét élnek a lehetőséggel és QR kódok segítségével tenném

interaktívvá a szövegeket, színesítve a befogadás spektrumát. Szerkesztésben, tördelésben szeretnék hasonló szövegképpel megjeleníteni, a jegyzetelésben fenntartani az előző kötetben is használt kettős jegyzetelési metodikát (informatív jegyzeteket lábjegyzetben, hivatkozásokat pedig végjegyzetben a kötet végén elhelyezve). Fontosnak tartom a névjegyzéket, mely közelebb hozhatja a siófoki kapcsolatokkal rendelkező olvasót a könyvhöz, ha segít megtalálni rokonát, ismerősét a kötetben. A kötet külső megjelenésében továbbra is ragaszkodni kívánok a keményborításhoz és a cérnafűzött lapokhoz, a minőségi papírra kiváló minőségben nyomtatott tartalomhoz – mely biztosítja az időtállóságot és külsőségeiben is méltó a komoly beltartalomhoz.

Röviden szeretnék arról szólni, miért gondolom, hogy szükség van a folytatásra. Az előző kötetet hatalmas érdeklődés övezte. Siófokon a BRTK Könyvtárában megtartott könyvbemutatón hatalmas tömeg volt látható, komoly sajtóvisszhang kísérte és a példányok is gyors ütemben fogynak. A kapott visszajelzések mindegyike biztosított arról, hogy hatalmas az érdeklődés a siófoki témák iránt, az olvasóközönség meghatározó szegmense kíváncsi rájuk nemcsak Siófokon, hanem az egész országban. Siófokon a kötet és a helytörténet újra közügy lett, a következő kötetre már nagyobb számú kutatógárdával tudok készülni és senkinek sem kellett már sokat magyarázni milyen vállalkozásban fog részt venni. Az előző és a tervezett kötet Siófokot ismét felhelyezi a kultúrtörténeti színpadra, szeretném/szerettem volna megmutatni, hogy a város nemcsak a buliturizmusról híres, hanem számtalan másról, tele kuriózumokkal. Fontos szempont, hogy feltevésem, miszerint egy ilyen kötet nem csak Siófok jelenlegi lakosait érdekelheti. Az eladások és országos sajtótermékek (például Index, Magyar Nemzet) érdeklődése alapján ez beigazolódott, ezért úgy gondolom, a könyv hatóköre nem korlátozódik egy meghatározott lélekszámú településre. Siófok sajátos fejlődésű város, mely már csak emiatt is komoly érdeklődésre tarthat számot, de fürdő jellege miatt szinte minden magyar családnak lehet hozzá kötődése. Sajátos helyzete okán pedig bővelkedik híres emberekhez kötődő anekdotákban és kuriózum jellegű jelenségekben.

A Siófoki századok című kötetet ismét én szerkesztem, magánkiadásban szeretném megjelentetni. A nyomdai előkészítésben ezúttal is számítok az előző kötetnél segédkezőkre, annak érdekében, hogy a kivitelezés színvonala és koncepciója azonos maradjon (tanulva persze korábbi hibáinkból). A szerzői gárdát tekintve a korábbi kötet szerzői mellett új kutatókat is sikerült megnyernem, így jelentősen bővül az alkotók köre. A korábrinál kicsit nagyobb terjedelemben tervezem kihozni a mostani könyvet: 850-900 oldalban gondolkodva. A szerzők számának növekedését egyrészt az írások hosszának néminemű korlátozásával szeretném ellensúlyozni. Az írásokkal szemben továbbra is elvárás, hogy tudományos igényű, apparátussal készüljenek, friss és minél szélesebbkörű (témától függően) kutatások eredményeit közölve, de megtartva az olvasóbarát fogalmazási stílust. Biztos, vagyok benne, hogy a második kötetrel sem fogunk minden témát lefedni, de a két kötet együtt már igen komoly alapot fog nyújtani a Siófok iránt érdeklődők kíváncsiságának minél teljesebb mértékű kielégítésére.

Tanulmányokon átívelően több gondolati csoport is azonosítható a kötetben. Ilyen például az ember tájformáló szerepének hatása a környezetre és a történelemre. Fontos téma a helyi közösségek (elsősorban kulturális vonatkozású) alkotóerejének vizsgálata. Komplex információkat kaphatunk arról is, milyen körülmények segítették hozzá Siófokot, hogy virágzó fürdőhellyé válhasson. Ezen tapasztalatok hasznos tanulságokkal szolgálhatnak a jövő nemzedékei számára is.

Tartalomjegyzék

A kötet felépítésében kronológiai sorrendet szeretnék követni, de az átfogó írások helyei persze ettől eltérhetnek, itt azt próbálom szem előtt tartani a tartalom hova predesztinálja az adott szöveget.

Előszó (Bognár Zoltán)

Bognár Zoltán: Siófok korai magyar történetének áttekintése

Görög András: Fokvár. Kérdések egy törökkori vízi vár kapcsán

Krániczné: Bognár Zita: Siófok és környéke és tájhasználat a XVIII. századtól napjainkig

Bognár Zoltán: Mozaikok a siófoki szőlészet és borászat történetéből

Bognár Zoltán: A Balaton vízszintszabályozása történetének rövid összefoglalása a XIX. század közepéig.

Majdán János: A Déli Vasút szerepe Siófok és a Sió csatorna fejlesztésében.

Bognár Zoltán: A Balaton vízszintszabályozása történetének rövid összefoglalása a XIX. század végétől napjainkig.

Schleicher Veronika: Siófokiak majomjelmezben

Laki Judit: Fejezetek a siófoki zsidóság életéből

Bognár Zoltán: Balatonújhely története

Somogyi Erika: A siófoki Tisztviselőtelep és a Balatonszabadi-fürdőtelep története (1922–1948)

Bognár Zoltán: Ezüstsirályok a Balaton felett

Bognár Zoltán: Wohlmuth Imre (1891–1962)

Kovács Emőke: A kiliti hívek szolgálatában – Huchthausen Lajos portréja

Horváth Gyula: Mozaikok a balatoni hajózás és hajósok történetéből

Wettstein Domonkos: A modern építészet árnyalatai Siófok üdülőterületein

Cseh Valentin: Siófok és az olajipar

Slachta Krisztina: Ügynökök és állambiztonsági tisztak Siófokon – a keletnémet és a magyar állambiztonság együttműködése

Csatári Bence: Aki a Balatonba vitte titkát – Elbert János halála

Pulszter Zsuzsanna: Szemelvények a Dél-Balaton Háziiipari Szövetkezet történetéből

Szebényi Béla-Bognár Zoltán: Felsír az újszülött...

Mizerák Beáta: Festők, szobrászok – Siófokon - Siófokról

Pintér László-Varga László: A Siófoki Férfi Dalkör krónikája

Soós Ferencné: A Siófoki Női Kar története

A fent vázolt tematikával hiszem, hogy ismét egy komoly szeletet mutathatunk meg egy nem mindennapi minirégió történetéből.

Valami elindult a Siófokról szóló kulturális térben, ami, ha további impulzusokat kap még termékenyebbé válhat. Úgy vélem nemcsak Siófok vonatkozásában, de a Balaton partján máshol is. A helytörténeti műhelyek számára is adhat ötleteket, új lendületet adva a kutatásoknak. Úgy gondolom ez szintén fontos eredmény lehetne, mivel manapság, amikor már annyi mindent tudunk az országos horderejű eseményekről, a régiós és lokális kutatások, azok melyek tovább árnyalhatják történelmi tudásunkat.